

Høyringsnotat

Forslag til endringar i forskrift om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre og forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg

Dato: 18. juni 2026

Høyringsfrist: 25. september 2026

Innhald

1	Innhaldet i høyringsnotatet.....	5
2	Utforming av stemmesetlar ved fylkestingsval og kommunestyreval.....	5
2.1	Gjeldande rett.....	5
2.1.1	Stemmesetlar med kandidatnamn.....	5
2.1.2	Stemmesetlar med partinamn utan kandidatnamn.....	5
2.1.3	Blanke stemmesetlar.....	5
2.2	Vurderingar frå departementet.....	6
3	Retting av feil.....	6
3.1	Valforskrifta § 7-2.....	6
3.2	Valforskrifta § 11-7 bokstav b.....	6
4	Forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg.....	7
4.1	Gjeldande rett.....	7
4.2	Vurderingar frå departementet.....	7
4.2.1	Innleiing.....	7
4.2.2	§ 8. Forholdet til valgloven og valgforskriften.....	8
4.2.3	§ 1. Tidspunkt for valg. Valgstyret.....	8
4.2.4	§ 2. Manntall. Valgbarhet.....	8
4.2.5	§ 3. Listeforslagene. Stemmesedler.....	8
4.2.6	§ 4. Forhåndsstemmegivningen.....	11
4.2.7	§ 5. Stemmegivning på valgtinget.....	11
4.2.8	§ 6. Opptelling. Valgoppgjør.....	11
4.2.9	§ 7. Prøve av valgets gyldighet. Klage.....	12
4.2.10	Andre endringar i forskrifta som følgje av ny vallov og valgforskrift.....	13
5	Økonomiske og administrative konsekvensar.....	14
6	Merknader til forslaget.....	15

6.1	Merknader til valforskrifta	15
6.2	Merknader til forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg.....	16
7	Forslag til endringar i forskrift om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre	17
8	Forslag til endringar i forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg	31

1 Innhaldet i høyringsnotatet

Kommunal- og distriktsdepartementet sender med dette forslag til endringar i forskrift 5. november 2024 nr. 2662 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valforskrifta) og forskrift 3. januar 2003 nr. 8 om direkte valg til kommunedelsutvalg på høyring.

Då valforskrifta blei fastsett i 2024, blei det ikkje teke inn føresegner om korleis stemmesetlar ved fylkestingsval og kommunestyreval skal sjå ut. I høyringsnotatet foreslår departementet derfor å ta inn reglar om utforming av stemmesetlar med kandidatnamn ved fylkestingsval og kommunestyreval. I tillegg blir det foreslått endringar i føresegnene om utforming av stemmesetlar med partinamn utan kandidatnamn og om utforming av blanke stemmesetlar slik at dei også skal kunne gjelde ved fylkestingsval og kommunestyreval. Departementet foreslår ikkje å endre reglane om utforming av stemmesetlar ved stortingsval no. Det vil bli gjort framfor stortingsvalet i 2029. Det blir også foreslått eit par endringar for å rette opp mindre feil i forskrifta.

Departementet foreslår vidare enkelte endringar i forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg, hovudsakleg for å tilpasse forskrifta til ny vallov og valforskrift.

2 Utforming av stemmesetlar ved fylkestingsval og kommunestyreval

2.1 Gjeldande rett

2.1.1 Stemmesetlar med kandidatnamn

Valforskrifta § 3-1 inneheld føresegner om utforming av stemmesetlar med kandidatnamn ved stortingsval. Det er ikkje fastsett tilsvarande føresegner for stemmesetlar med kandidatnamn ved fylkestingsval og kommunestyreval, men valforskrifta §§ 3-2 og 3-3 er sett av til å regulere dette.

2.1.2 Stemmesetlar med partinamn utan kandidatnamn

Valforskrifta § 3-4 regulerer utforming av stemmesetlar med partinamn utan kandidatnamn (såkalla partistemmesetlar). Første til åttande ledd gjeld for alle val, mens niande ledd fastset korleis innsida av denne stemmesetelen skal sjå ut ved stortingsval. Det er ikkje fastsett korleis innsida av denne stemmesetelen skal sjå ut ved fylkestingsval og kommunestyreval.

2.1.3 Blanke stemmesetlar

Valforskrifta § 3-5 inneheld føresegner om utforming av blanke stemmesetlar. Første til femte ledd gjeld for alle val, mens det følgjer av sjette ledd korleis innsida av den blanke stemmesetelen skal sjå ut ved stortingsval. Det er ikkje fastsett korleis innsida av denne stemmesetelen skal sjå ut ved fylkestingsval og kommunestyreval.

2.2 Vurderingar frå departementet

Departementet uttalte i Prop. 45 L (2022–2023) *Lov om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven)* punkt 21.4.8 at det vil setje i gang ei større evaluering av korleis stemmesetlane er utforma, noko som var bakgrunnen for at det i valforskrifta berre blei fastsett reglar om utforming av stemmesetlar ved stortingsval før stortingsvalet i 2025.

Arbeidet med å evaluere utforminga av stemmesetlar er ikkje ferdig. Departementet foreslår derfor i dette høyringsnotatet å fastsetje tilsvarende krav til utforming av stemmesetlar ved fylkestingsval og kommunestyreval (både stemmesetlar med kandidatnamn, partistemmesetlar og blanke stemmesetlar) som det som gjeld for utforming av stemmesetlar ved stortingsval. Forslaget byggjer i tillegg på reglane som gjaldt for stemmesetlar ved fylkestingsval og kommunestyreval i valforskrifta av 2003. Det er mellom anna behov for å fastsetje enkelte særlege krav til korleis stemmesetlane med kandidatnamn skal sjå ut, på grunn av høvet til å gi personstemmer ved fylkestingsval og kommunestyreval. Departementet foreslår at stemmesetelen ved begge vala skal innehalde ein kolonne framfor kandidatnamna der det er mogleg å gi personstemme til kandidatane på lista. I tillegg skal stemmesetelen ved kommunestyreval innehalde eit felt der det er mogleg å gi personstemme til kandidatar som står på andre lister.

3 Retting av feil

3.1 Valforskrifta § 7-2

Overskrifta til § 7-2 lyder: «Hvordan velgerne kan forhåndsstemme utenfor egen kommune.» Føresegna gjeld ikkje for førehandsstemming utanfor eigen kommune, men for førehandsstemming utanfor eige valdistrikt: «En velger som stemmer i et annet valgdistrikt enn der han eller hun er manntallsført, skal få utlevert en stemmeseddel med navnene til de registrerte politiske partiene som oppfyller kravene i valgloven § 5-13 første ledd.» Departementet foreslår derfor å byte ut «egen kommune» med «eget valgdistrikt» i overskrifta til paragrafen.

3.2 Valforskrifta § 11-7 bokstav b

I valforskrifta § 11-7 bokstav b er det vist til § 10-8 fjerde ledd. Det er her meininga å vise til vallova § 10-8 fjerde ledd, men fordi dette ikkje er presisert i føresegna, kan det forståast som ei tilvising til valforskrifta. Det finst likevel ikkje nokon § 10-8 fjerde ledd i valforskrifta. Departementet foreslår på denne bakgrunnen å ta inn «valgloven» før tilvisinga til § 10-8 fjerde ledd.

4 Forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg

4.1 Gjeldande rett

Det følgjer av kommunelova § 5-7 første ledd andre punktum at «[k]ommunestyret kan selv også opprette utvalg med ansvar for en geografisk del av kommunen (kommunedelsutvalg)».

Kommunelova § 5-8 første ledd opnar for at kommunedelsutval kan veljast av innbyggjarane i kommunen i staden for av kommunestyret:

Kommunestyret kan selv bestemme at medlemmene til ett eller flere kommunedelsutvalg skal velges av innbyggerne i kommunedelen (direkte valg). Der medlemmene til kommunedelsutvalget er valgt ved direkte valg, velger utvalget selv en leder og en nestleder. Ved direkte valg til kommunedelsutvalg gjelder bestemmelsene i valgloven så langt de passer.

Departementet kan med heimel i § 5-8 tredje ledd «gi forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg». Denne forskriftsheimelen er ikkje nytta. Med heimel i kommunelova av 1992 § 12 er det gitt forskrift av 3. januar 2003 nr. 8 om direkte valg til kommunedelsutvalg.

Det følgjer av kommunelova av 2018 § 31-5 at forskrifter som er gitt med heimel i kommunelova av 1992, framleis gjeld etter at kommunelova av 2018 blei sett i kraft, så langt forskrifta også «kunne ha vært gitt» med heimel i kommunelova av 2018.

Føresegna inneber at forskrift 3. januar 2003 nr. 8 om direkte valg til kommunedelsutvalg framleis gjeld.

Det følgjer av forskrifta § 1 at direkte val til kommunedelsutval blir halde samtidig med val til kommunestyret. Forskrifta har vidare føresegner om manntal og kva som skal til for å vere valbar (§ 2), listeforslag og stemmesetlar (§ 3), førehandsstemming (§ 4), stemming på valtinget (§ 5), oppteljing og valoppgjer (§ 6) og kva som skal til for at valet er gyldig, og klage (§ 7). I tillegg har forskrifta ei føresegn i § 8 som slår fast at føresegnene i vallova og valforskrifta om kommunestyreval gjeld tilsvarande så langt dei passar.

4.2 Vurderingar frå departementet

4.2.1 Innleiing

Departementet omtalte forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg i proposisjonen som ligg til grunn for ny vallov, jf. Prop. 45 L (2022–2023) s. 54. Her uttalte departementet mellom anna følgjande:

Departementet vil i etterkant av Stortingets behandling av forslaget til ny valglov, gjennomgå forskriften og vurdere hvilke endringer som bør gjøres før kommunestyrevalget i 2027.

Som hovudregel gjeld føresegnene i vallova og valforskrifta om kommunestyreval også ved gjennomføring av direkte val til kommunedelsutval. Dette følgjer av forskrift om

direkte valg til kommunedelsutvalg § 8, som fastset at «[v]alglovens og valgforskriftens bestemmelser om kommunestyrevalg gjelder tilsvarende så langt de passer».

Det er i forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg fastsett enkelte føresegner som presiserer eller avviker fra reglane i vallova og valgforskrifta. I dette høyringsnotatet vurderer departementet om det er behov for å gjere endringar i desse reglane, særleg som følgje av ny vallov og valgforskrift.

4.2.2 § 8. Forholdet til valgloven og valgforskriften

Departementet meiner at det framleis bør vere slik at føresegnene om kommunestyreval i vallova og valgforskrifta som hovudregel skal gjelde tilsvarende så langt dei passar ved direkte val til kommunedelsutval. Dette følgjer etter gjeldande rett av både forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg § 8 og kommunelova § 5-8 første ledd tredje punktum. Dette er fordi departementet i utgangspunktet ikkje kan sjå at det er omsyn som tilseier at det skal vere andre reglar for direkte val til kommunedelsutval enn det som gjeld for val til kommunestyre. I forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg er det i §§ 1 til 7 gjort enkelte presiseringar av korleis føresegnene i vallova og valgforskrifta skal forståast. Det er også i enkelte tilfelle fastsett føresegner som avviker frå føresegnene i vallova og valgforskrifta. I punkt 4.2.3–4.2.9 vurderer departementet om det på bakgrunn av ny vallov og valgforskrift er behov for å endre nokon av føresegnene i §§ 1 til 7. I punkt 4.2.10 vurderer departementet om det som følgje av ny vallov og valgforskrift er behov for å fastsetje avvikande føresegner på andre område enn det som er omtalt i punkt 4.2.3–4.2.9.

4.2.3 § 1. Tidspunkt for valg. Valgstyret

Paragraf 1 om når direkte val av kommunedelsutval skal haldast, og om at valstyret i kommunen er ansvarleg for å gjennomføre val til kommunedelsutval, utfyller føresegnene i vallova. Det skal dermed ikkje veljast eit eige valstyre i kvar kommunedel med ansvar for valet i sin kommunedel. Departementet kan ikkje sjå at det er behov for å endre innhaldet i denne føresegna, og foreslår derfor å føre paragrafen vidare.

4.2.4 § 2. Manntall. Valgbarhet

Departementet foreslår å føre vidare at kommunane kan nytte det same manntalet ved kommunedelsutval som ved kommunestyre- og fylkestingsval. Departementet foreslår også å føre vidare at kommunestyret sjølv kan avgrense kven som er valbare til kommunedelsutval, til dei som er busette i den aktuelle kommunedelen. Departementet viser til Ot.prp. 96 (2005–2006) *Om lov om endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m. (komité-modell, avtalevalg m.m.)* punkt 4.4.2 og 4.6 for nærmare grunngiving for denne særskilde føresegna om kven som er valbare.

4.2.5 § 3. Listeforslagene. Stemmesedler

Forskrifta § 3 fastset eigne krav til talet på underskrifter på listeforslag ved val til kommunedelsutval. Desse krava er til dels vesentleg enklare å oppfylle enn dei krava som etter vallova gjeld for listeforslag ved kommunestyreval. Det går også fram av føresegna

at stemmesetlane til kommunedelsvalet skal ha ein annan farge enn stemmesetlane til kommunestyrevalet og fylkestingsvalet.

Dersom listeforslaget går ut frå eit registrert parti som har lokallag i kommunen eller kommunedelen, er det ved val til kommunedelsutval etter forskrifta tilstrekkeleg at listeforslaget er underskrive av to av styremedlemmene i lokallaget. Ved kommunestyreval gjeld det etter vallova mykje strengare krav for at listeforslaget skal kunne skrivast under av berre to styremedlemmer i den avdelinga av partiet som har ansvar for det valdistriktet lista gjeld. Denne tilgangen eksisterer berre for politiske parti som er registrerte i Partiregisteret, og som ved førre stortingsval fekk minst 5000 stemmer i heile landet.

Dersom listeforslaget ved val til kommunedelsutval ikkje har utspring i eit registrert parti, må det etter forskrifta vere underskrive av minst like mange personar med stemmerett i kommunedelen som det skal veljast medlemmer av kommunedelsutvalet. Ved kommunestyreval må etter vallova listeforslag frå andre enn parti som er registrerte i Partiregisteret, og som ved førre stortingsval fekk minst 5000 stemmer i heile landet, vere underskrivne av minst så mange personar som svarer til éin prosent av talet på personar med stemmerett ved førre kommunestyreval i kommunen. Listeforslaget skal likevel vere underskrive av minst like mange personar som det skal veljast medlemmer til kommunestyret.

I Prop. 45 L (2022–2023) uttalte departementet:

Departementet ser det som en fordel at kravene til antall underskrifter er mest mulig like ved stortingsvalg, fylkestingsvalg og kommunestyrevalg. Departementet foreslår derfor at også kravet ved kommunestyrevalg er det antall underskrifter som tilsvarer én prosent av antall stemmeberettigede ved forrige kommunestyrevalg.

Departementet uttalte vidare følgjande om å stille eit minimumskrav til talet på underskrifter ved kommunestyreval:

Departementet er imidlertid ikke enig med utvalget når det gjelder å oppheve minimumsgrensen for hvor mange underskrifter et listeforslag må ha. Departementet mener det fortsatt er behov for en slik særregel ved kommunestyrevalg. Dette fordi det er mange kommuner med få innbyggere i Norge. Uten et minimumskrav vil det i mange kommuner kreves svært få underskrifter for å stille liste. Ved kommunestyrevalget i Utsira kommune, som ifølge valgresultat.no hadde 156 personer med stemmerett ved kommunestyrevalget i 2019, ville det med utvalgets forslag vært tilstrekkelig med to underskrifter. Departementet mener at dette ikke er tilstrekkelig for å indikere at det står en viss velgeroppslutning bak listeforslaget. Departementet foreslår derfor å videreføre at et listeforslag som et minimum må være underskrevet av like mange stemmeberettigede personer i kommunen som det skal velges medlemmer til kommunestyret.

Departementet meiner at desse fråsegnene held seg godt også når det skal fastsetjast krav til talet på underskrifter ved direkte val til kommunedelsutval, dvs. at krava til talet på underskrifter på listeforslag ved kommunestyreval etter departementet si vurdering i

utgangspunktet også passar ved direkte val til kommunedelsutval, jf. kommunelova § 5-8 første ledd tredje punktum og forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg § 8.

Etter departementet si vurdering er det likevel eitt forhold som gjer at departementet meiner at det er behov for å justere kravet til talet på underskrifter på listeforslag som kjem frå andre enn parti som er registrerte i Partiregisteret, og som ved førre stortingsval fekk minst 5000 stemmer i heile landet. Etter vallova kan underskrifter på listeforslag vere elektroniske. Det er med heimel i vallova § 5-14 bokstav a fastsett ei føresegn i valforskrifta § 2-2 første ledd om at «[d]en digitale løsningen for underskrifter på listeforslag som Valgdirektoratet stiller til rådighet, skal brukes hvis listeforslaget underskrives elektronisk». Departementet meiner at desse reglane ikkje passar ved direkte val til kommunedelsutval. Det er etter det departementet er kjent med, berre tre kommunar som skal gjennomføre direkte val av kommunedelsutval i 2027. Dette er ikkje noko kommunane er pålagde å gjere, men noko dei bestemmer sjølve. Å leggje til rette for innsamling av elektroniske underskrifter ved kommunedelsutval er derfor, slik departementet vurderer det, ikkje ei statleg oppgåve. Departementet ser det ikkje som aktuelt, i alle fall ikkje no, å påleggje Valdirektoratet å utarbeide ei digital løysing for underskrifter på listeforslag til kommunedelsutval. På denne bakgrunnen foreslår departementet for det første å forskriftsfeste at underskrifter på listeforslag ved direkte val til kommunedelsutval skal vere skrift på papir. Etter departementet si vurdering blir då kravet til underskrifter etter vallova om at listeforslag skal vere underskrivne av minst så mange personar som svarer til éin prosent av talet på personar med stemmerett ved førre val i valdistriktet, for høgt. I Prop. 45 L (2022–2023) uttalte departementet at «[m]ulighet til å samle inn underskrifter både digitalt og på papir kan forenkle arbeidet» med å skaffe tilstrekkeleg tal på underskrifter. Kravet til talet på underskrifter på listeforslag ved direkte val til kommunedelsutval bør derfor ikkje setjast like høgt, sidan underskriftene skal vere på papir ved direkte val til kommunedelsutval.

Slik departementet ser det, er det ikkje mogleg å slå fast sikkert kor mykje enklare det er å samle saman det nødvendige talet på underskrifter dersom underskriftene kan vere både på papir og elektroniske, enn om alle underskriftene må vere på papir. Departementet har derfor falle ned på å halvere kravet til talet på underskrifter samanlikna med kravet frå vallova, dvs. senke det til at listeforslag skal vere underskrivne av minst så mange personar som svarer til 0,5 prosent av talet på personar med stemmerett ved førre val i kommunedelen. Tilsvarende som ved kommunestyreval skal listeforslag ved direkte val til kommunedelsutval likevel vere underskrivne av minst like mange personar som det skal veljast medlemmer til kommunedelsutvalet. Minstekravet til talet på underskrifter følgjer av kommunelova § 5-8 første ledd tredje punktum og forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg § 8 haldne saman med vallova § 5-4 andre ledd andre punktum. Departementet foreslår likevel av omsyn til samanhengen å ta dette kravet inn i forskrifta saman med 0,5 prosent-kravet.

Departementet foreslår å føre vidare at stemmesetlane til kommunedelsvalet skal ha ein annan farge enn stemmesetlane til kommunestyrevalet og fylkestingsvalet.

4.2.6 § 4. Forhåndsstemmegivningen

Første ledd presiserer at «[f]orhåndsstemmegivning til valg av kommunedelsutvalg skal foregå på de samme steder innen kommunen som forhåndsstemmegivning til kommunestyrevalget». Departementet foreslår ingen endringer i dette.

Etter andre ledd skal «[v]elger [...] selv [legge] stemmeseddelen i en urne, etter at den er stemplet. Stemmemottaker setter kryss i manntallet ved velgerens navn». Dette samsvarer med korleis veljarar stemmer ved kommunestyreval i eigen kommune etter vallova § 7-5 første ledd. Denne føresegna er dermed unødvendig, jf. kommunelova § 5-8 første ledd tredje punktum og forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg § 8. Departementet foreslår derfor å oppheve § 4 andre ledd. Departementet meiner at det i staden, slik praksis er i dag, bør fastsetjast at dersom stemmesetelen skal leggjast i ein stemmesetelkonvolutt, skal stemmesetelen leggjast i same stemmesetelkonvolutt som stemmesetlane til kommunestyrevalet og fylkestingsvalet. Dette er fordi det etter departementet si vurdering kan vere noko uklart om dette følgjer av at føresegnene i vallova og valforskrifta om kommunestyreval gjeld så langt dei passar.

4.2.7 § 5. Stemmegivning på valginget

Etter vallova kan veljarane berre stemme i den kommunen der dei er eller skal manntalsførast, jf. § 9-3 første ledd. Tilsvarande gjeld i utgangspunktet ved direkte val til kommunedelsutval, jf. kommunelova § 5-8 første ledd tredje punktum og forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg § 8. Det er likevel fastsett i § 5 at «[k]ommunestyret avgjør om stemmesedler til valg av kommunedelsutvalg skal være tilgjengelige i andre valglokaler enn de som ligger i vedkommende kommunedel». Føresegna opnar dermed for at veljarar i ein kommunedel kan stemme i andre kommunedelar, dvs. gi såkalla «framandstemme», på valtinget. Departementet meiner det framleis bør vere opp til kommunestyret å kunne bestemme dette. Departementet foreslår derfor ingen endringer i denne føresegna.

4.2.8 § 6. Opptelling. Valgoppgjør

Det at føresegnene om kommunestyreval i vallova og valforskrifta gjeld tilsvarande så langt dei passar, inneber ikkje at stemmesetlane for val til kommunedelsutval skal teljast opp åtskilt frå stemmesetlane til kommunestyrevalet. For å hindre at stemmesetlane blir blanda saman, er dette presisert i § 6 første ledd. Departementet foreslår å føre vidare denne føresegna.

Det følgjer av andre ledd at det er valstyret som skal gjennomføre valoppgjøret, dvs. mandatfordeling og kåring av kandidatar, ved direkte val til kommunedelsutval.

Departementet foreslår å oppheve denne føresegna, då det same etter departementet si vurdering følgjer av kommunelova § 5-8 første ledd tredje punktum og forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg § 8 halde saman med vallova §§ 13-1 og 13-2.

Det følgjer av vallova § 10-8 andre ledd at «[f]orhåndsstemmer avlagt i egen kommune skal telles opp for hvert enkelt valglokale. Dette gjelder bare hvis det er mottatt minst 60 forhåndsstemmer i valglokalet». Dersom denne føresegna skal gjelde tilsvarande ved

direkte val til kommunedelsutval, vil det innebære at førehandsstemmer som er gitt i eigen kommunedel, skal teljast opp for kvart vallokale. Førehandsstemmer som er gitt i andre kommunedelar, skal då teljast opp samla per kommunedel, jf. valforskrifta § 11-5 første ledd. Departementet kan ikkje sjå at ein slik oppteljingsmåte vil vere tenleg. Å telje opp alle stemmesetlane per vallokale vil heller ikkje vere tenleg. Det vil mellom anna vere logistisk utfordrande samtidig som det i fleire tilfelle enn ved kommunestyreval likevel ikkje kan gjennomførast oppteljing per vallokale fordi det vil vere gitt for få førehandsstemmer per kommunedel til at førehandsstemmene kan teljast opp per vallokale. Slik departementet vurderer det, bør derfor alle førehandsstemmene (unnateke dei som skal teljast opp etter valforskrifta § 11-7) teljast opp samla per kommunedel etter valforskrifta § 11-5. Departementet foreslår derfor å ta inn ei føresegn i § 6 i forskrifta om at vallova § 10-8 andre ledd ikkje gjeld ved direkte val til kommunedelsutval.

Det følgjer av vallova § 10-8 tredje ledd første punktum at «[p]å valgtinget skal stemmesedler som er lagt i en urne uten bruk av stemmeseddelkonvolutt, telles opp i valglokalet hvis den delen av manntallet opptellingen gjelder, inneholder minst 100 navn». Dette omfattar både stemmesetlar frå veljarar som stemmer i den stemmekrinsen der dei er manntalsførte, og stemmesetlar frå veljarar som stemmer i ein annan krins enn der dei er manntalsførte. Ved val til kommunedelsutval er det formelt fleire ulike val i dei ulike vallokala i kommunen. Dersom stemmesetlane skal teljast opp per kommunedel i kvart enkelt vallokale, vil det bli vanskeleg å sikre hemmeleg val. Dette fordi det i mange vallokale sannsynlegvis vil bli gitt for få stemmer frå veljarar som har stemmerett i andre kommunedelar, til å sikre at stemmene frå desse veljarane held fram med å vere hemmelege dersom dei skal teljast opp slik. Departementet foreslår derfor at på valtinget skal berre stemmesetlar som er lagde i ei urne utan bruk av stemmesetelkonvolutt frå veljarar som har stemmerett i den kommunedelen som vallokalet høyrer til, teljast opp i vallokalet. Det skal etter vallova berre gjerast dersom den delen av manntalet oppteljinga gjeld, inneheld minst 100 namn. Stemmesetlar frå veljarar som er førte inn i manntalet i stemmekrinsar i andre kommunedelar, skal teljast opp samla etter valforskrifta § 11-6.

4.2.9 § 7. Prøve av valgets gyldighet. Klage

Det følgjer av vallova § 15-3 at «[d]et nyvalgte kommunestyret avgjør om kommunestyrevalget er gyldig». Dersom denne føresegna skal gjelde tilsvarande ved direkte val til kommunedelsutval, vil det innebære at det er det nyvalde kommunedelsutvalet som kan avgjere om valet er gyldig. Ei slik løysing passar dårleg med at det er kommunestyret som er det øvste folkevalde organet i kommunen, og som vel medlemmer til kommunedelsutvalet, med mindre kommunestyret sjølv bestemmer at medlemmene skal veljast ved direkte val. Departementet foreslår derfor å føre vidare føresegna i § 7 første ledd om at det er kommunestyret som avgjer om valet er gyldig.

Paragraf 7 andre ledd fastset kven som har klagerett, og kva organ som er klageinstans. Desse reglane er i samsvar med tilsvarande klagereglar ved kommunestyreval etter vallova av 2002 § 13-2 første og fjerde ledd. Føresegna i forskrifta har dermed berre hatt eit pedagogisk formål.

Føresegnene om kven som kan klage ved kommunestyreval, og kva organ som er klageinstans, er til dels presiserte og til dels endra i ny vallov.

Vallova § 16-4 første ledd fastset kva feil ved førebuinga og gjennomføringa av kommunestyreval personar med stemmerett kan klage på i den kommunen der dei er manntalsførte. Denne føresegna passar etter departementet si vurdering ved direkte val til kommunedelsutval. Departementet foreslår derfor å oppheve føresegna i § 7 andre ledd første punktum. Dette inneber at reglane for kven som kan klage, og kva dei kan klage på ved kommunestyreval, vil gjelde tilsvarande ved direkte val til kommunedelsutval.

Klager etter vallova § 16-4 første ledd blir avgjorde etter ny vallov av riksstyret, jf. § 16-9 første ledd første punktum. Klageordninga, inkludert kven som er klageinstans, i ny vallov skal sikre uavhengig juridisk prøving av klager. Dette er, slik departementet vurderer det, ei betre ordning enn at departementet er klageinstans, og ordninga passar også ved direkte val til kommunedelsutval. Departementet foreslår derfor å oppheve også føresegna i § 7 andre ledd andre punktum. Det inneber at riksstyret vil vere klageinstans ved klager på feil ved førebuinga og gjennomføringa av direkte val til kommunedelsutval.

4.2.10 Andre endringar i forskrifta som følgje av ny vallov og valforskrift

Ny vallov og valforskrift førte til endringar på ei rekkje område, sjølv om store delar av det tidlegare regelverket blei førte vidare. Endringane knyter seg særleg til føresegner om listeforslag, tilgjenge, oppteljing, klage, forlengt eller utsett valting eller omval ved ekstraordinære hendingar, og elektronisk valgjennomføringssystem.

Forholdet til føresegnene om listeforslag, oppteljing og klage er omtalt i punkt 5.2.5, 5.2.8 og 5.2.9.

Når det gjeld føresegner om tilgjenge og forlengt eller utsett valting eller omval ved ekstraordinære hendingar, meiner departementet at dei passar like godt ved direkte val til kommunedelsutval som ved kommunestyreval. Departementet viser til at vala skjer på same tid og på same stader. Det er derfor, slik departementet vurderer det, verken grunnlag eller heimel for å fastsetje særskilde føresegner på desse områda ved direkte val til kommunedelsutval.

Vallova kapittel 20 inneheld føresegner om bruk av elektronisk valgjennomføringssystem. Det følgjer av § 20-1 første ledd at kommunar og fylkeskommunar er pålagde å bruke det elektroniske valgjennomføringssystemet (EVA) som departementet (delegert til Valdirektoratet) stiller til rådvelde for dei. I Prop. 45 L (2022–2023) blir pålegget grunnleggjande slik:

Departementet mener at bruk av et felles elektronisk valggjennomføringssystem gjør at gjennomføringen av valg blir mer ensartet, det bidrar til å sikre en korrekt valggjennomføring og er ressurseffektivt. Departementet mener derfor at de statlige valgmyndighetene bør pålegges å stille et elektronisk valggjennomføringssystem til rådighet for kommunene, og kommunene og fylkeskommunene bør pålegges å bruke systemet. Det vil som utvalget peker på, gjøre opplæring, brukerstøtte og veiledning til

kommunene enklere. Som utvalget viser til, vil dette ikke innebære noen vesentlig endring fra dagens situasjon, ettersom alle kommuner allerede bruker systemet.

Demokratisk styreform er definert som ei nasjonal tryggingsinteresse i tryggingslova § 1-5. Nasjonale tryggingsinteresser blir tekne hand om gjennom å verne såkalla grunnleggjande nasjonale funksjonar som støttar opp under desse interessene. På denne bakgrunnen har Kommunal- og distriktsdepartementet vurdert at gjennomføring av frie, hemmelege og tillitsskapande val til Stortinget, fylkesting, kommunestyre og Sametinget er ein grunnleggjande nasjonal funksjon. EVA er eit viktig verktøy som skal bidra til å sikre frie, hemmelege og tillitsskapande val til desse organa, og delar av dette systemet er skadevurdert, peika ut og klassifisert som skjermingsverdig infrastruktur etter tryggingslova § 7-1. I val som blir gjennomførte etter vallova, er kommunar og fylkeskommunar pålagde å bruke EVA.

Departementet meiner at situasjonen er annleis ved gjennomføring av direkte val til kommunedelsutval enn ved gjennomføring av stortingsval, fylkestingsval, kommunestyreval og sametingsval. Kommunane bestemmer sjølve om dei ønskjer å gjennomføre direkte val til kommunedelsutval, og det er svært få kommunar som gjennomfører slikt val. Valdirektoratet gjennomfører ikkje noka sentral opplæring av kommunane i korleis eit slikt val skal gjennomførast. Det er vidare større forskjellar i korleis kommunar gjennomfører direkte val til kommunedelsutval, enn det er i korleis kommunestyreval blir gjennomførte. Det inneber at det er vanskeleg å sikre at ei eventuell elektronisk løysing er like eigna for alle kommunar som gjennomfører direkte val til kommunedelsutval. Desse forholda inneber, slik departementet vurderer det, at føresegnene om elektronisk valg gjennomføringssystem i vallova ikkje passar ved gjennomføring av direkte val til kommunedelsutval. Departementet foreslår derfor å presisere i forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg at kapittel 20 i vallova og kapittel 4 i valforskrifta ikkje gjeld ved direkte val til kommunedelsutval. Kommunar som skal ha direkte val til kommunedelsutval, kan likevel som ved tidlegare val avtale med Valdirektoratet bruk av delar av funksjonaliteten i EVA ved gjennomføringa av valet.

5 Økonomiske og administrative konsekvensar

Forslaga til endringar i valforskrifta har ingen økonomiske eller administrative konsekvensar.

Direkte val til kommunedelsutval er ikkje noko kommunane er pålagde å gjennomføre, men noko som dei sjølve bestemmer om dei ønskjer å gjennomføre. Forslaga til endringar i forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg har svært avgrensa økonomiske og administrative konsekvensar. Forslaget om å auke kravet til talet på underskrifter på listeforslag frå lister som ikkje kan levere etter forenkla reglar, vil føre til at det vil ta lengre tid å samle inn det nødvendige talet på underskrifter. Valstyret sin kontroll med listeforslaga vil også auke noko i omfang. Likevel er det etter det departementet kjenner til, berre tre kommunar som vil gjennomføre direkte val til kommunedelsutval i 2027. Det er derfor ikkje grunn til å tru at det vil vere snakk om mange listeforslag.

6 Merknader til forslaget

6.1 Merknader til valforskrifta

Til § 3-2

Paragrafen fører i hovudsak vidare innhaldet i § 19 tredje ledd og § 19c i valforskrifta av 2003.

I første ledd er det presisert at utsida av stemmesetelen skal ha ei farga mønsterside, eit kvitt stempelfelt og rettleiingstekst på kvit botn.

Andre ledd slår fast korleis innsida skal utformast, med partinamn, kva val det gjeld, og kandidatar.

Innsida av stemmesetelen skal ha ein kolonne med avkryssingsruter for personstemmer, jf. *tredje ledd*.

Fjerde ledd inneheld krav til stemmesetelnummer, stemmeseteltypenummer og stemmesetel-ID.

Det følgjer av *femte ledd* at det skal plasserast styremerke på utsida og innsida av stemmesetelen.

Sjette ledd stiller krav om forskoten falsing og til storleik og papirkvalitet på stemmesetelen.

Sjuande ledd stiller krav til korleis rettleiinga på stemmesetelen skal utformast.

Åttande og niande ledd fastset når det skal brukast stemmesetlar med høvesvis éin og to falsar.

I tiande og ellevte ledd er det teke inn bilete av innsida og utsida av stemmesetelen.

Til § 3-3

I første ledd er det presisert at utsida av stemmesetelen skal ha ei farga mønsterside, eit kvitt stempelfelt og rettleiingstekst på kvit botn.

Andre ledd slår fast korleis innsida skal utformast, med partinamn, kva val det gjeld, og kandidatar.

Innsida av stemmesetelen skal ha ein kolonne med avkryssingsruter for personstemmer og eit felt for slengjarstemmer, jf. *tredje ledd*.

Det følgjer av *fjerde ledd* at kandidatar med stemmetillegg skal plasserast øvst på stemmesetelen med utheva skrift.

Femte ledd inneheld krav til stemmesetelnummer, stemmeseteltypenummer og stemmesetel-ID.

Det følgjer av *sjette ledd* at det skal plasserast styremerke på utsida og innsida av stemmesetelen.

Sjuande ledd stiller krav om forskoten falsing og til storleik og papirkvalitet på stemmesetelen.

Åttande ledd stiller krav til korleis rettleiinga på stemmesetelen skal utformast.

Niande, tiande og ellevte ledd fastset når det skal brukast stemmesetlar med høvesvis éin og to falsar.

I *tolvte, trettande og fjortande ledd* er det teke inn bilete av innsida og utsida av stemmesetelen.

Til § 3-4

Det er nytt i *første ledd* at det i *andre punktum* er fastsett krav til korleis stemmesetelen ved fylkestingsval og kommunestyreval skal sjå ut.

Femte ledd inneheld krav til stemmesetelnummer, stemmeseteltypenummer og stemmesetel-ID.

Åttande ledd stiller krav om forskoten falsing og til storleik på stemmesetelen.

Det er i *niande ledd* presisert at dette leddet gjeld ved stortingsval.

I *tiande og ellevte ledd* er det teke inn bilete av innsida og utsida av stemmesetelen ved høvesvis fylkestingsval og kommunestyreval.

Til § 3-5

Fjerde ledd inneheld krav til stemmesetelnummer, stemmeseteltypenummer og stemmesetel-ID.

Femte ledd stiller krav om forskoten falsing og til storleik på stemmesetelen.

Det er i *sjette ledd* presisert at dette leddet gjeld ved stortingsval.

I *sjuande og åttande ledd* er det teke inn bilete av innsida og utsida av stemmesetelen ved høvesvis fylkestingsval og kommunestyreval.

6.2 Merknader til forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg

Til § 3

Første ledd inneber unntak frå vallova og inneber at underskriftene må vere personleg underskrivne på papir.

Andre ledd fastset krav til talet på underskrifter på listeforslag som ikkje er omfatta av dei forenkla krava i vallova § 5-4 første ledd. Kravet til talet på underskrifter etter dette leddet er halvparten av kravet til talet på underskrifter etter vallova § 5-4 andre ledd.

Til § 4

Andre ledd presiserer at dersom veljaren ikkje legg stemmesetelen rett i urna ved direkte val til kommunedelsutval, skal stemmesetelen leggjast i den same stemmesetelkonvolutten som stemmesetlane til kommunestyrevalet og fylkestingsvalet, jf. valforskrifta § 6-5.

Til § 6

Andre ledd presiserer at vallova § 10-8 andre ledd ikkje gjeld ved direkte val til kommunedelsutval, dvs. at førehandsstemmer som er avlagde i eigen kommune, ikkje skal teljast for kvart enkelt vallokale. Det inneber at dei i staden skal teljast opp samla, jf. valforskrifta § 11-5.

Tredje ledd inneheld føresegner om oppteljing av stemmesetlar som på valtinget er lagde rett i urna. Etter første punktum skal stemmesetlar frå veljarane som har stemmerett i den kommunedelen som vallokalet høyrer til, teljast opp i vallokalet. Stemmesetlar frå veljarar som har stemmerett i andre kommunedelar, skal teljast opp samla for kvar enkelt kommunedel.

Til § 7

Overskrifta til føresegna er endra som ei følgje av at andre ledd er oppheva.

Til § 8

Det er teke inn eit nytt *andre punktum* i føresegna som slår fast at føresegnene i vallova og valforskrifta om elektronisk valgjennomføringssystem ikkje gjeld ved direkte val til kommunedelsutval.

7 Forslag til endringar i forskrift om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre

I forskrift 5. november 2024 nr. 2662 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre blir det gjort følgjande endringar:

§ 3-2 skal lyde:

§ 3-2 *Utforming av stemmesedler med kandidatnavn ved fylkestingsvalg*

(1) Utsiden av stemmeseddelen med kandidater skal ha en farget mønsterside med fargekode C33 M8 Y0 K6 og et mørkt mønsterfelt øverst. Utsiden av seddelen skal ha et hvitt stempelfelt og veiledningstekst på hvit bunn.

(2) Stemmeseddelen skal ha en hvit innside med navn på parti eller gruppe, opplysning om hvilket valg den gjelder, og fornavn, etternavn og fødselsår på kandidatene. Navn på parti eller gruppe skal trykkes i minimum skriftstørrelse 20 punkt.

(3) Innsiden av stemmeseddelen skal ha en kolonne med avkryssingsruter for personstemmer.

(4) Nederst på stemmeseddelen innside skal det trykkes stemmeseddelnummer med 22 karakterer, stemmeseddeltypenummer med 2 karakterer og en unik stemmeseddel-ID med 8 karakterer i font OCRB i skriftstørrelse 11 punkt.

(5) Styremerker skal plasseres på innsiden og utsiden av stemmeseddelen.

(6) Stemmeseddelen skal ha forskutt falsing. Etter falsing skal stemmeseddelen være 150 mm bred og 223 mm høy. Stemmeseddelen skal trykkes på 90-grams ubestrøket papir.

(7) Det skal fremgå av veiledningen på stemmeseddelen at dersom velgeren ønsker å gi personstemme til én eller flere kandidater, må det skje ved å sette et kryss i ruten ved kandidatnavnet/-ene.

(8) Fylkeskommuner som skal velge inntil 57 representanter til fylkestinget, skal benytte stemmeseddelen med én fals.

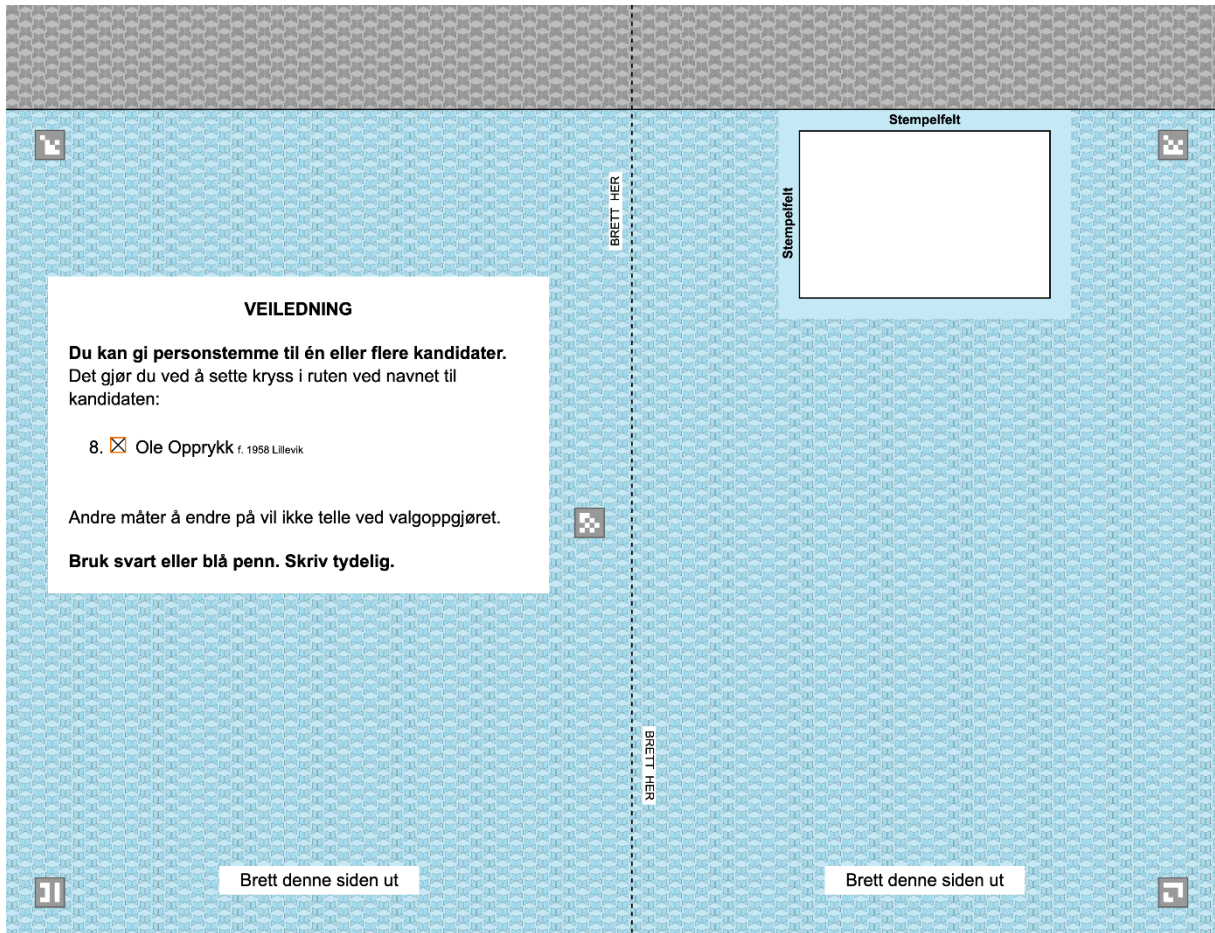
(9) Fylkeskommuner som skal velge mer enn 57 representanter til fylkestinget, skal benytte stemmeseddelen med to falsar.

(10) Stemmeseddelen med én fals skal ha følgende utforming:

Innside

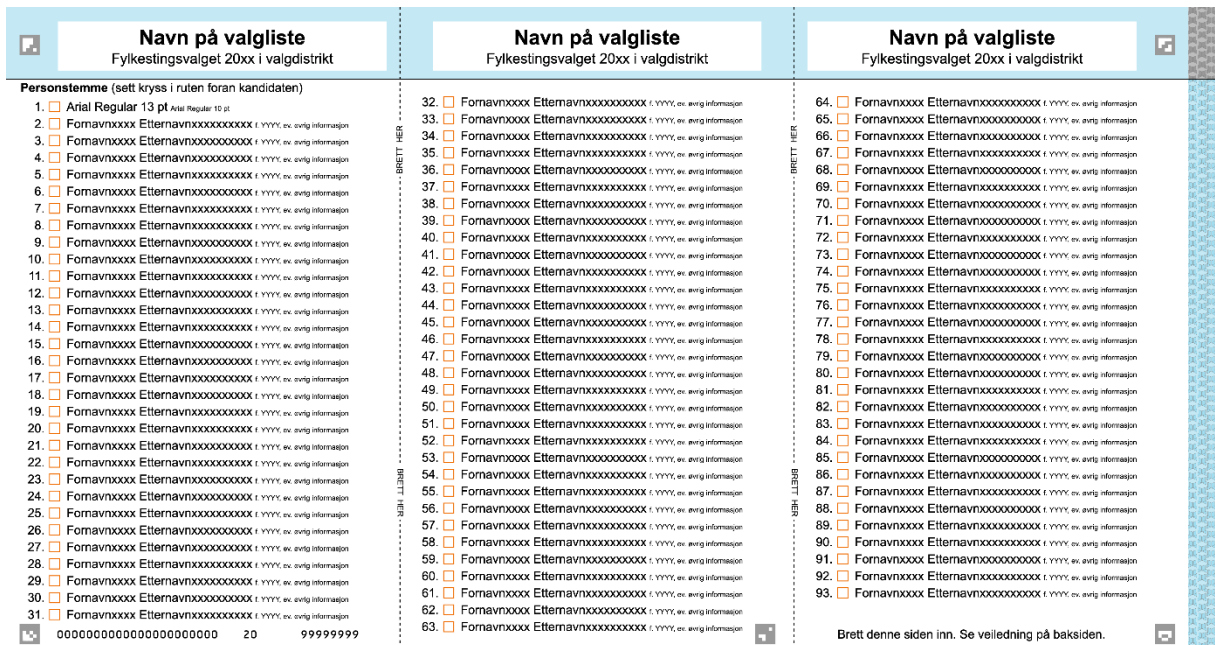
 Navn på valgliste Fylkestingsvalget 20xx i valgdistrikt	Navn på valgliste Fylkestingsvalget 20xx i valgdistrikt
<p>Personstemme (sett kryss i ruten foran kandidaten)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ☐ Arial Regular 13 pt <small>Arial Regular 10 pt</small> 2. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 3. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 4. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 5. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 6. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 7. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 8. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 9. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 10. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 11. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 12. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 13. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 14. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 15. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 16. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 17. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 18. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 19. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 20. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 21. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 22. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 23. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 24. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 25. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 26. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 27. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 28. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 29. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 30. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 31. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon <p> 00000000000000000000 05 99999999 </p>	<ol style="list-style-type: none"> 32. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 33. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 34. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 35. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 36. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 37. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 38. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 39. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 40. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 41. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 42. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 43. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 44. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 45. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 46. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 47. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 48. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 49. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 50. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 51. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 52. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 53. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 54. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 55. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 56. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 57. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 58. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 59. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 60. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 61. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 62. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon 63. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon <p>Brett denne siden inn. Se veiledning på baksiden. </p>

Utside

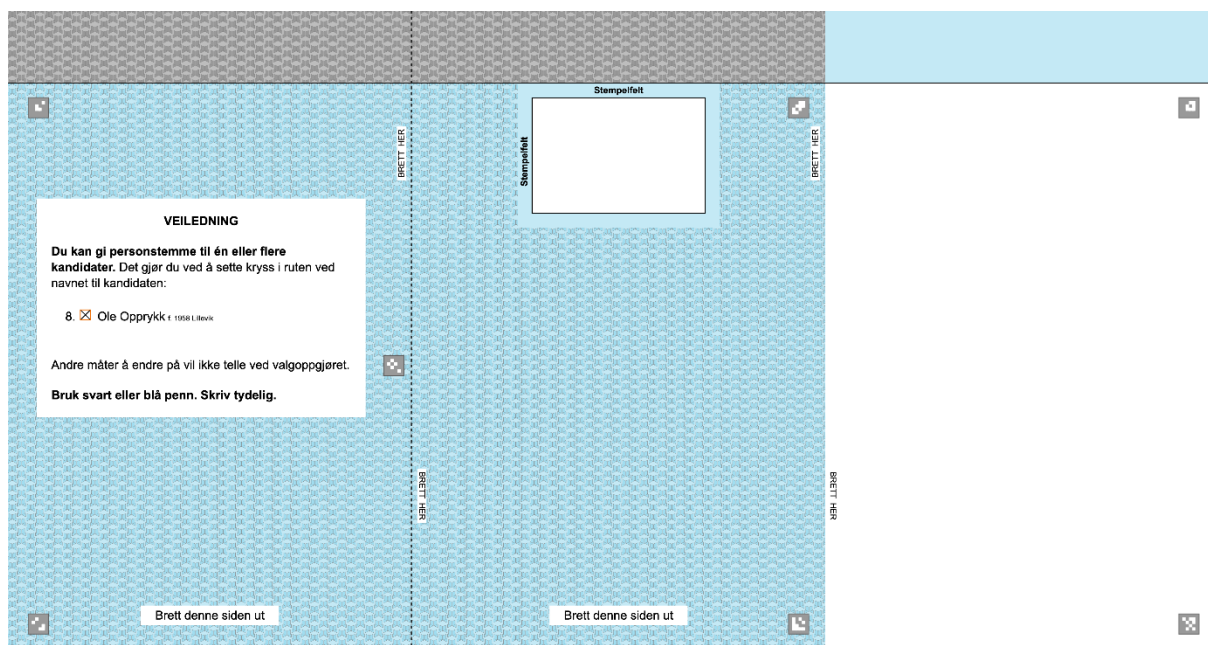

(11) Stemmeseddelen med to falser skal ha følgende utforming:

Innside

Utside

§ 3-3 skal lyde:

§ 3-3 *Utforming av stemmesedler med kandidatnavn ved kommunestyrevalg*

(1) Utsiden av stemmeseddelen med kandidater skal ha en farget mønsterside med fargekode C0 M39 Y27 K5 og et mørkt mønsterfelt øverst. Utsiden av seddelen skal ha et hvitt stempelfelt og veiledningstekst på hvit bunn.

(2) Stemmeseddelen skal ha en hvit innside med navn på parti eller gruppe, opplysning om hvilket valg den gjelder, og fornavn, etternavn og fødselsår på kandidatene. Navn på parti eller gruppe skal trykkes i minimum skriftstørrelse 20 punkt.

(3) Innsiden av stemmeseddelen skal ha en kolonne med avkryssingsruter for personstemmer og et felt for oppføring av kandidater fra andre lister.

(4) Kandidater som skal ha stemmetillegg etter valgloven § 5-3 tredje ledd, skal stå øverst på stemmeseddelen og med uthevet skrift.

(5) Nederst på stemmeseddelen innside skal det trykkes stemmeseddelnummer med 22 karakterer, stemmeseddeltypenummer med 2 karakterer og en unik stemmeseddel-ID med 8 karakterer i font OCRB i skriftstørrelse 11 punkt.

(6) Styremerker skal plasseres på innsiden og utsiden av stemmeseddelen.

(7) Stemmeseddelen skal ha forskutt falsing. Etter falsing skal stemmeseddelen være 150 mm bred og 223 mm høy. Stemmeseddelen skal trykkes på 90-grams ubestrøket papir.

(8) Det skal fremgå av veiledningen på stemmeseddelen at dersom velgeren ønsker å gi personstemme til én eller flere kandidater, må det skje ved å sette et kryss i ruten ved kandidatnavnet/-ene. Det skal i tillegg fremgå av veiledningen hvordan velgeren gir personstemme til én eller flere kandidater fra andre lister.

(9) Kommuner som skal velge inntil 43 representanter til kommunestyret, skal benytte stemmeseddelen med én fals.

(10) Kommuner som skal velge mer enn 43 og inntil 67 representanter til kommunestyret, skal benytte stemmeseddelen med to falser.

(11) Kommuner som skal velge mer enn 67 representanter til kommunestyret, skal benytte stemmeseddelen med to falser med felt til bruk for oppføring av kandidater fra andre lister på utsiden (mønstersiden).

(12) Stemmeseddelen med én fals skal ha følgende utforming:

Innside

☐ Navn på valgliste Kommunestyrevalget 20xx i valgdistrikt		☐ Navn på valgliste Kommunestyrevalget 20xx i valgdistrikt																																		
Personstemme (sett kryss i ruten foran kandidaten)																																				
1. ☐ Arial Regular 13 pt Arial Regular 10 pt		32. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
2. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		33. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
3. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		34. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
4. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		35. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
5. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		36. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
6. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		37. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
7. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		38. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
8. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		39. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
9. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		40. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
10. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		41. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
11. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		42. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
12. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		43. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
13. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		44. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
14. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		45. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
15. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		46. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
16. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		47. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
17. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		48. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
18. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		49. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																		
19. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		Kandidater fra andre lister - inntil 10 (Skriv med STORE bokstaver)																																		
20. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon		<table border="1"> <thead> <tr> <th>FORNAVN</th> <th>ETTERNAVN</th> <th>Parti</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> </tbody> </table>		FORNAVN	ETTERNAVN	Parti																														
FORNAVN	ETTERNAVN	Parti																																		
21. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																				
22. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																				
23. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																				
24. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																				
25. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																				
26. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																				
27. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																				
28. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																				
29. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																				
30. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																				
31. ☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxxxx f. YYYY, ev. øvrig informasjon																																				
☐ 00000000000000000000 01 99999999		Brett denne siden inn. Se veiledning på baksiden.																																		

Utside

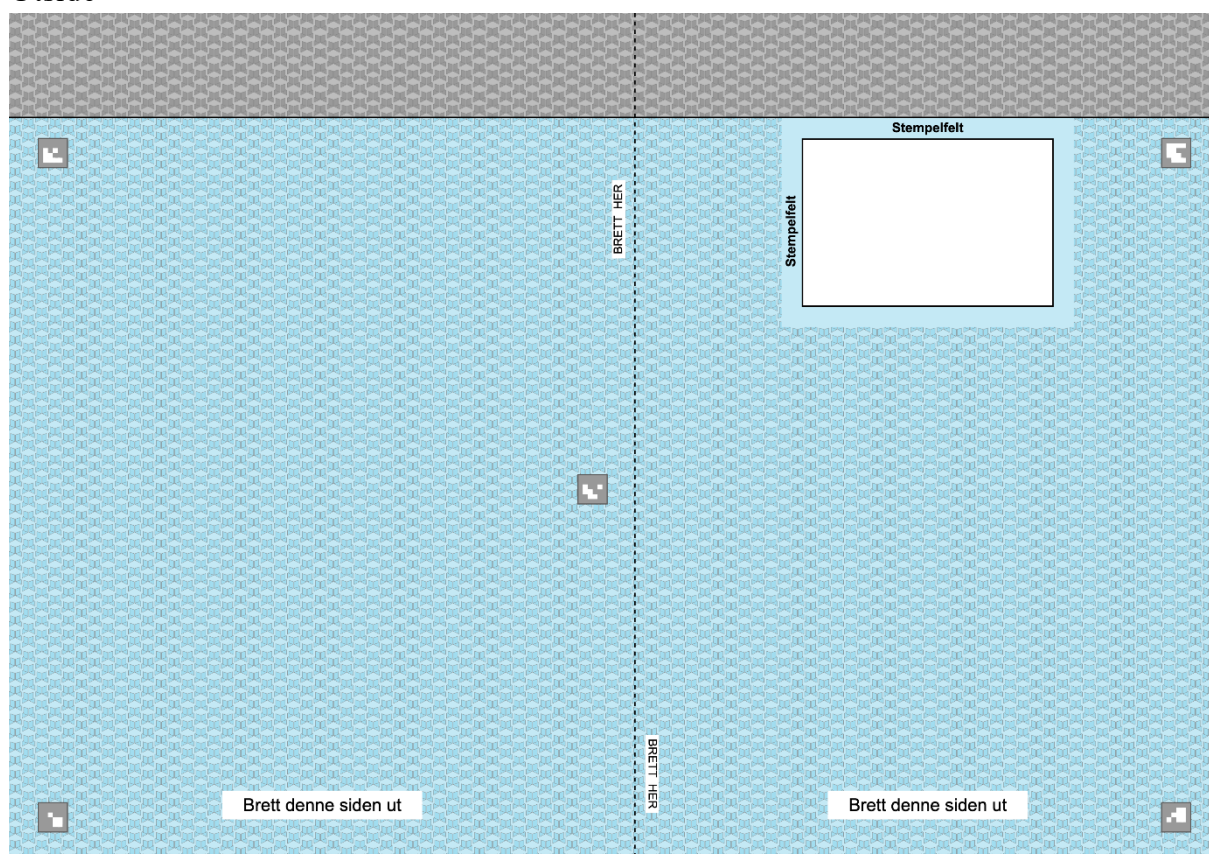

Storingsvalget 20xx		Storingsvalget 20xx	
☐	1. Parti XXXX	BRETT HER	
☐	2. Parti XXXX		
☐	3. Parti XXXX		
☐	4. Parti XXXX		
☐	5. Parti XXXX		
☐	6. osv ...		
☐	XX. _____		
☐	YY. Blank stemme		
00000000000000000000000000000000 11 99999999		<p>Kryss av for det du ønsker å stemme på</p> <ul style="list-style-type: none"> Stemmeseddelen inneholder navn på registrerte partier som fikk minst 5 000 stemmer ved forrige storingsvalg, og partier som er registrert etter det. Det er ikke sikkert at alle partier stiller til valg i alle valgdistrikt. Ønsker du å stemme på et annet parti/gruppe, skriver du navnet i det åpne feltet bak nummer XX. <p>Brett denne siden inn</p>	

(10) Ved fylkestingsvalg skal stemmeseddelen ha følgende utforming:
Innside

Fylkestingsvalget 20xx		Fylkestingsvalget 20xx	
☐	1. Parti XXXX	BRETT HER	
☐	2. Parti XXXX		
☐	3. Parti XXXX		
☐	4. Parti XXXX		
☐	5. Parti XXXX		
☐	6. osv ...		
☐	XX. _____		
☐	YY. Blank stemme		
00000000000000000000000000000000 06 99999999		<p>Kryss av for det du ønsker å stemme på</p> <ul style="list-style-type: none"> Stemmeseddelen inneholder navn på registrerte partier som fikk minst 5 000 stemmer ved forrige storingsvalg, og partier som er registrert etter det. Det er ikke sikkert at alle partier stiller til valg i alle fylker. Ønsker du å stemme på et annet parti/gruppe, skriver du navnet i det åpne feltet bak nummer XX. <p>Brett denne siden inn</p>	

Utside

(11) Ved kommunestyrevalg skal stemmeseddelen ha følgende utforming:
Innside

§ 3-5 fjerde, femte, sjette og nytt syvende og åttende ledd skal lyde:

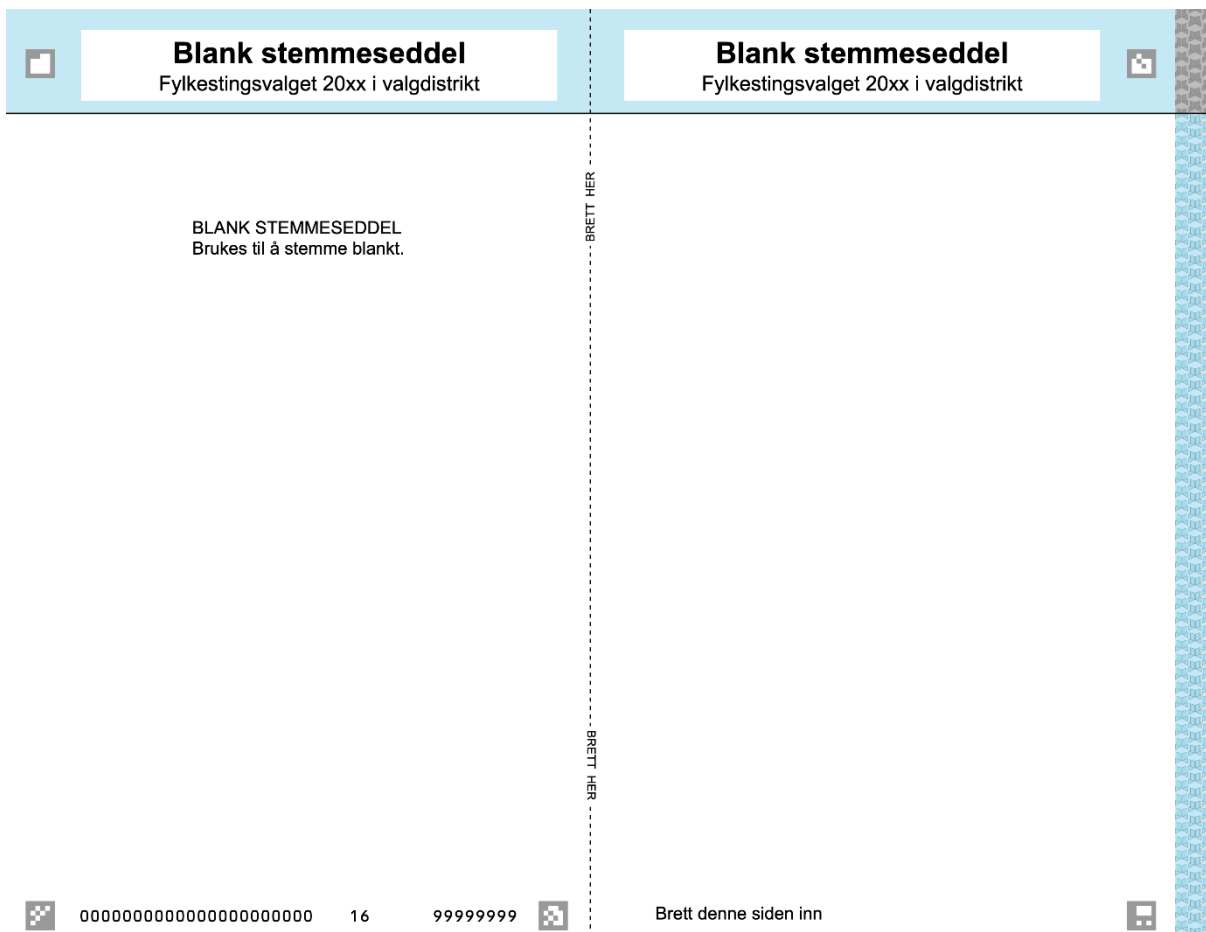
(4) Nederst på stemmeseddelen innside skal det trykkes stemmeseddelnummer med 22 karakterer, *stemmeseddeltypenummer med 2 karakterer* og en unik stemmeseddel-ID med 8 karakterer i font OCRB i skriftstørrelse 11 punkt.

(5) Stemmeseddelen skal ha forskutt falsing og *etter falsing* ha lik størrelse som stemmeseddelen med kandidatnavn ved det aktuelle valget.

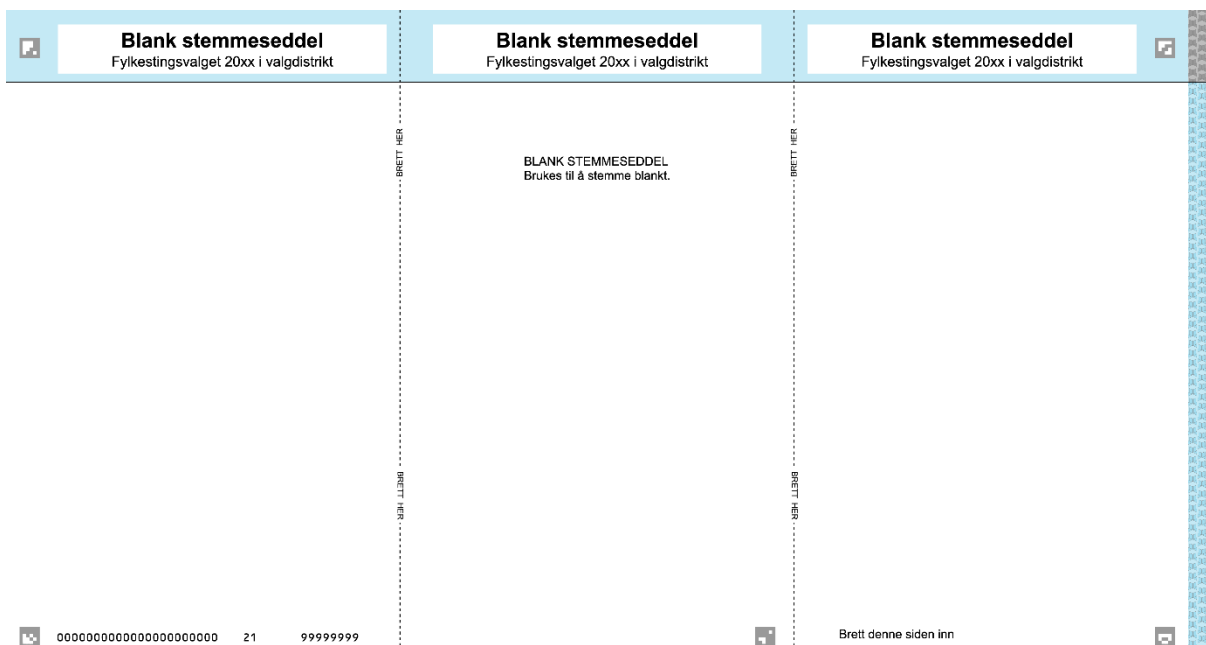
(6) *Ved stortingsvalg skal stemmeseddelen innside ha følgende utforming:*

(7) Ved fylkestingsvalg skal stemmeseddelen innside ha følgende utforming:
Énfalsede stemmesedler

Tofalsede stemmesedler

(8) Ved kommunestyrevalg skal stemmeseddelen innside ha følgende utforming:
Énfalsede stemmesedler

 <p>Blank stemmeseddel Kommunestyrevalget 20xx i valgdistrikt</p>	<p>BLANK STEMMESEDEL Brukes til å stemme blankt.</p>	<p>BRETT HER</p>	<p>Blank stemmeseddel Kommunestyrevalget 20xx i valgdistrikt</p>
 <p>00000000000000000000000000000000 12 99999999</p>		<p>BRETT HER</p>	<p>Brett denne siden inn</p>

Tofalsede stemmesedler

 <p>Blank stemmeseddel Kommunestyrevalget 20xx i valgdistrikt</p>	<p>Blank stemmeseddel Kommunestyrevalget 20xx i valgdistrikt</p>	<p>Blank stemmeseddel Kommunestyrevalget 20xx i valgdistrikt</p>
<p>BRETT HER</p>	<p>BLANK STEMMESEDEL Brukes til å stemme blankt.</p>	<p>BRETT HER</p>
 <p>00000000000000000000000000000000 14 99999999</p>		<p>Brett denne siden inn</p>

Overskrifta til § 7-2 skal lyde

§ 7-2 *Hvordan velgerne kan forhåndsstemme utenfor eget valgdistrikt*

§ 11-7 bokstav b skal lyde:

- b. godkjente stemmesedler fra forhåndsstemmegivninger som kommer inn etter at opptellingen etter *valgloven* § 10-8 fjerde ledd har begynt.

8 Forslag til endringer i forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg

I forskrift 3. januar 2003 nr. 8 om direkte valg til kommunedelsutvalg blir det gjort følgende endringer:

§ 3 første og andre ledd skal lyde

(1) *Underskrifter på listeforslag skal være skrift på papir.*

(2) *Listeforslag fra andre enn partier som er registrert i Partiregisteret, og som ved forrige stortingsvalg fikk minst 5 000 stemmer i hele landet, skal være underskrevet av minst så mange personer som tilsvarer 0,5 prosent av antall personer med stemmerett ved forrige valg i kommunedelen. Listeforslaget skal likevel være underskrevet av minst like mange personer som det skal velges medlemmer til kommunedelsutvalget. Første og andre punktum gjelder likevel ikke dersom partiet er blitt registrert i Partiregisteret etter forrige stortingsvalg.*

Noverande andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 4 andre ledd skal lyde:

(2) *Dersom det brukes stemmeseddelkonvolutt, skal stemmeseddelen legges i én felles stemmeseddelkonvolutt med stemmesedlene til kommunestyrevalget og fylkestingsvalget.*

§ 6 andre og nytt tredje ledd skal lyde:

(2) *Valgloven § 10-8 andre ledd gjelder ikke.*

(3) På valgtinget skal stemmesedler som er lagt i en urne uten bruk av stemmeseddelkonvolutt, og som er fra velgere som har stemmerett i den kommunedelen som valglokalet tilhører, telles opp i valglokalet. Dette gjelder bare hvis den delen av manntallet opptellingen gjelder, inneholder minst 100 navn. Stemmesedler fra velgere som er innført i manntallet i stemmekretser i andre kommunedeler, skal telles opp samlet for hver enkelt kommunedel etter valgforskriften § 11-6.

Overskrifta til § 7 skal lyde

§ 7 *Godkjenning av valget*

§ 7 andre ledd blir oppheva.

§ 8 skal lyde:

Valglovens og valgforskriftens bestemmelser om kommunestyrevalg gjelder tilsvarende så langt de passer. *Valgloven kapittel 20 og valgforskriften kapittel 4 gjelder ikke.*